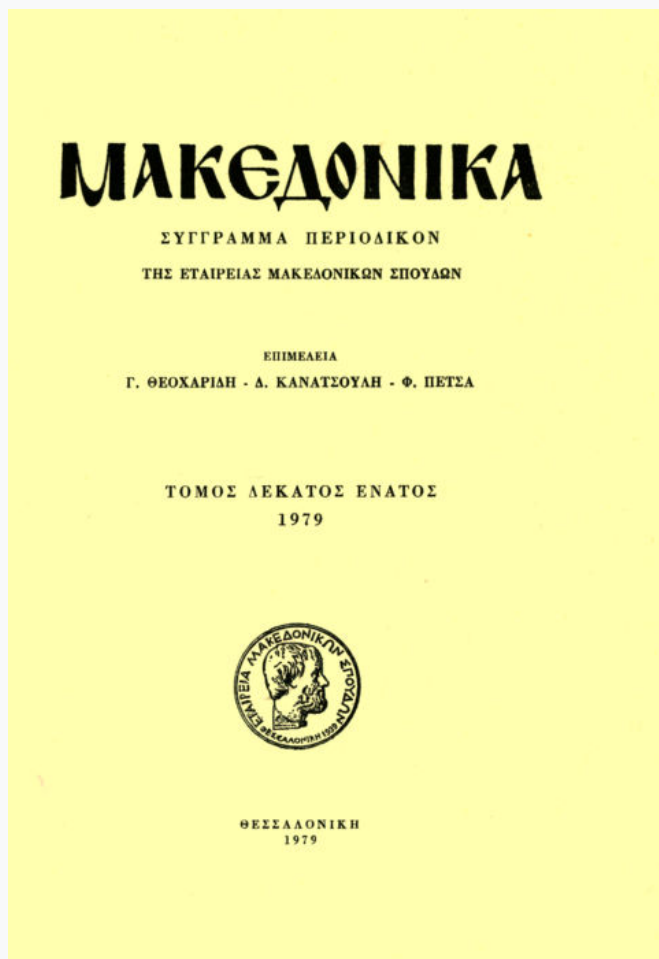

Μακεδονικά

Τόμ. 19, Αρ. 1 (1979)

Λεξιλογικοί αρχαϊσμοί των γλωσσικών ιδιωμάτων της Δράμας

Χρήστος Τζιτζιλής

doi: [10.12681/makedonika.474](https://doi.org/10.12681/makedonika.474)

Copyright © 2014, Χρήστος Τζιτζιλής

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Τζιτζιλής Χ. (1979). Λεξιλογικοί αρχαϊσμοί των γλωσσικών ιδιωμάτων της Δράμας. *Μακεδονικά*, 19(1), 396–400.
<https://doi.org/10.12681/makedonika.474>

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΟΙ ΑΡΧΑΪΣΜΟΙ ΤΩΝ ΓΛΩΣΣΙΚΩΝ ΙΔΙΩΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΔΡΑΜΑΣ

Ὁ πρῶτος, ἀπὸ ὅσο ξέρω, ποὺ τόνισε σὲ εἰδικὸ ἄρθρο μὲ τίτλο «Οἱ ἀρχαῖστοι τοῦ σημερινοῦ γλωσσικοῦ ιδιώματος τῆς Μακεδονίας»¹, τὸν ἀρχαῖκὸ χαρακτήρα τῶν σημερινῶν γλωσσικῶν ιδιωμάτων τῆς Μακεδονίας ἦταν ὁ ἀείμνηστος Ν. Ἀνδριώτης. Ἀπὸ τότε, καὶ ἄλλοι ἐρευνητὲς² ἀσχολήθηκαν μὲ τοὺς, λεξιλογικοὺς κυρίως, ἀρχαῖσμοὺς τῆς Μακεδονίας, καὶ ὅλοι τόνισαν τὴν ἀνάγκη νὰ συγκεντρωθεῖ τὸ γλωσσικὸ ὕλικό τῆς περιοχῆς αὐτῆς, γιατί, διαφορετικά, εἶναι ἀδύνατο νὰ ἐκτιμηθεῖ σωστὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀρχαῖσμῶν τῶν γλωσσικῶν τῆς ιδιωμάτων.

Στὸ ἄρθρο ποὺ ἀκολουθεῖ, ἐξετάζονται λεξιλογικοὶ ἀρχαῖστοι ἀπὸ τὰ χωριά Χωριστή, Ἀδριανή καὶ Δοξάτο Δράμας, οἱ ὅποιοι εἶναι ἄγνωστοι³ στὴν ὑπόλοιπη Ἑλλάδα. Ἄς σημειωθεῖ, γιὰ νὰ μὴ δημιουργηθεῖ λαθεμένη εἰκόνα γιὰ τὸν ἀριθμὸ τῶν λεξιλογικῶν ἀρχαῖσμῶν στὰ χωριά τῆς Δράμας, ὅτι τοὺς ιδιωματοισμοὺς αὐτοὺς τοὺς ξεχώρισα ὕστερα ἀπὸ μιὰ σύντομη ἐξέταση τοῦ ὕλικου ποὺ συγκέντρωσα σὲ γλωσσοσυλλεκτικὴ ἀποστολὴ στὰ παραπάνω χωριά, καὶ ἀφορᾷ, ὅπως ἀναφέρθηκε πιὸ πάνω, μόνο λέξεις ποὺ εἶναι ἄγνωστες στὴν ὑπόλοιπη Ἑλλάδα. Τὰ χωριά Χωρ., Ἀδρ. καὶ Δοξ. Δράμας ἀνήκουν στὶς περιοχὰς μικτοῦ πληθυσμοῦ (ντόπιοι-Πόντιοι καὶ Θράκες πρόσφυγες)· οἱ λέξεις ὅμως ποὺ μᾶς ἀπασχολοῦν προέρχονται ὅλες ἀπὸ τὸ γλωσσικὸ ἰδίωμα τῶν ντόπιων, ποὺ ἀνήκει στὰ βόρεια ἰδιώματα, αὐτὰ δηλ. ποὺ τρέπουν τὰ ἄτονα *e* καὶ *o* σὲ *i* καὶ *u* ἀντίστοιχα, καὶ πού, κατὰ κανόνα, ἀποβάλλουν τὰ ἄτονα *i* καὶ *u*⁴.

1. Ν. Ἀνδριώτης, Μακεδονικὸν Ἡμερολόγιον 1953, σ. 101-108 [=Ἀντιχάρισμα, Θεσσαλονίκη 1976, σ. 239-244].

2. Βλ. Ἀ. γ. Τσοπανάκη, Διαλεκτικά Μακεδονίας, «Μακεδονικά» 5 (1961-63) 448-457· τοῦ Ἰδίου, Γλωσσικά Μακεδονίας, «Ἀρχαία Μακεδονία: Ἀνακρινώσεις κατὰ τὸ πρῶτον διεθνὲς συμπόσιον ἐν Θεσσαλονίκῃ, 28-29 Αὐγούστου 1968», Θεσσαλονίκη 1970, σ. 334-352. Ν. Κοντοσόπουλου, Λεξιλογικοὶ ἀρχαῖστοι εἰς τὰ σημερινὰ γλωσσικά ἰδιώματα τῆς Μακεδονίας, «Πρακτικά Α' Συμποσίου Γλωσσολογίας τοῦ Βορειο-ελλαδικοῦ χώρου, 28-30 Ἀπριλίου 1976», Θεσσαλονίκη 1977, σ. 209-213 κ.ά.

3. Θεωρῶ ἄγνωστους τοὺς ἀρχαῖσμοὺς ποὺ δὲν περιέχονται στοῦ Ν. Andriotis, Lexikon der Archaismen in neugriechischen Dialekten, Wien 1974.

4. Α. Α. Παπαδόπουλου, Γραμματικὴ τῶν βορείων ιδιωμάτων τῆς Νέας Ἑλληνικῆς, Ἀθῆναι 1926, σ. 12 καὶ 14.

διασείζουμι τὸ ρ. χρησιμοποιεῖται στὴν Ἀδρ. μετὰ τὴ σημασίαν «ἐτοιμάζομαι, προετοιμάζομαι: *ποῦ διασείζισι νὰ πᾶς*», καί, κατὰ τὴ γνώμη μου, προέρχεται ἀπὸ τὸ ἀρχ. *διασείομαι*¹. Ἐπειδὴ ἡ ἀναγωγή στὸ *διασείομαι* δὲν παρυσιάζει φωνητικὰ προβλήματα [*διασείομαι*] > [*διασείζομαι* (πβ. *σεῖω* > *σείζω*)]² *διασείζουμι*, μετὰ κώφωση τοῦ ἄτονου *ο* καὶ *ε*, ποῦ εἶναι νόμος στὰ βόρεια ἰδιώματα]³, μένει νὰ ἐξετάσουμε πῶς τὸ ρῆμα μας ἀπὸ τὴ σημασίαν τοῦ «σείομαι δυνατὰ» μετέπεσε στὴ σημασίαν τοῦ «προετοιμάζομαι».

Τὸ ρ. *σειέμι* (<*σείομαι*) ἀπαντᾷ καὶ στὰ τρία χωριά ἀπὸ τὰ ὁποῖα προέρχονται οἱ λέξεις ποῦ ἐξετάζουμε μετὰ τὴ σημασίαν τοῦ «βρίσκομαι σὲ διαρκὴ κίνηση ἀσχολούμενος μετὰ δουλειᾶς τοῦ σπιτιοῦ». Ἐπειδὴ ὁμως συνήθως ἀσχολεῖται κανεὶς μετὰ τὸ νοικοκυριὸ γιὰ νὰ ἐτοιμάσει κάτι (φαγητὸ, τραπέζι κ.τ.λ.), εὐκόλως μποροῦμε νὰ ὑποθέσουμε ὅτι τὸ ρ. μετέπεσε στὴ σημασίαν «βρίσκομαι σὲ κίνηση γιὰ νὰ προετοιμάσω κάτι» καὶ κατόπιν «προετοιμάζω». Ἡ σημασία αὕτη τοῦ *σειέμι*, ἐκτὸς ποῦ δικαιολογεῖ τὴν ἐτυμολόγησιν τοῦ *διασείζουμι* ἀπὸ τὸ *διασείομαι*, μᾶς δίνει τὸ κλειδί γιὰ τὴν ὀρθὴ λύσιν ἐνὸς ἄλλου ἐτυμολογικοῦ προβλήματος. Πρόκειται γιὰ τὰ ρήματα *συνγείζουμι* καὶ *ξ̣̣γείζουμι*, ποῦ ἀπαντοῦν στὴν Πεντάπολιν Σερρών καὶ Πυλαίαν Θεσσαλονίκης ἀντίστοιχα, καὶ ἔχουν τὴν ἴδια ἀκριβῶς σημασίαν ποῦ ἔχει τὸ ρ. *σειέμι* στὰ χωριά ποῦ ἀναφέραμε. Τὸ ρ. *συνγείζουμι* προέρχεται, κατὰ τὴ γνώμη μου, ἀπὸ τὸ μέσο τοῦ μγν. *συσσεῖω* (= *σεῖω*, κλονῶ ὁμοῦ)⁴. Ἡ φωνητικὴ ἐξέλιξις τῆς λ. ἦταν ἡ ἀκόλουθη: *συσσείομαι* > *συσσείζομαι* (πβ. *σεῖω* > *σείζω*) > *σνείζομαι* μετὰ ἀνομοιωτικὴ ἀποβολὴ τοῦ σ (πβ. *ξυπάζω* <*ξυσπάζω* κ.ἀ.⁵) > *σνγείζομαι*, μετὰ ἀνάπτυξιν γ ἀνάμεσα σὲ φωνήεντα⁶ > *σνγείζουμι*, μετὰ κώφωση τῶν ἄτονων *ε* καὶ *ο*. Ὁ τύπος *ξ̣̣γείζουμι* ἀπὸ τὸ *σνγείζουμι*, ποῦ ἐγινε **δ̣̣γείζουμι*, μετὰ ἀποβολὴ τοῦ ἄτονου *ι* καὶ *ξ̣̣γείζουμι*, μετὰ ἀφομοίωσιν τοῦ ἤχου *δ̣̣* ἀπὸ τὸ ἡχηρὸ γ. Ἀπὸ τὸ *ξ̣̣γείζουμι* ἔχουμε στὴν Πυλαίαν καὶ τὸ οὐς. *ξ̣̣γείδ̣̣* ἢ (= 1. ἀπασχόλησις μετὰ δουλειᾶς τοῦ σπιτιοῦ, 2. γενικὰ ἢ ἀπασχόλησις μετὰ κάτι, 3. προετοιμασία: *ἔχον χαρὰ καὶ ἔχον τραγὴν ξ̣̣γείδ̣̣*). Ἡ τελευταία σημασία τοῦ οὐς. *ξ̣̣γείδ̣̣* ἐνισχύει σημαντικὰ τὴν ὑπόθεσιν ποῦ κάναμε γιὰ τὴ μετάπτωσιν τοῦ ρ. *σειέμι* ἀπὸ τὴ σημασίαν τοῦ «βρίσκομαι σὲ διαρκὴ κίνηση ἀσχολούμενος μετὰ δουλειᾶς τοῦ σπιτιοῦ» στὴ σημασίαν τοῦ «προετοιμάζω».

Ἄς σημειωθεῖ πῶς δὲν πρέπει νὰ συγχέουμε τὸ ρ. *σνγείζουμι* μετὰ τὸ

1. Liddell - Scott - Κωνσταντινίδης, Μέγα Λεξικὸν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, λ. *διασεῖω*.

2. Α. Α. Παπαδόπουλου, Ἱστορικὸν Λεξικὸν τῆς Ποντιακῆς Διαλέκτου, τ. Β', Ἀθήναι 1961, λ. *σεῖω*.

3. Α. Α. Παπαδόπουλου, Γραμματικὴ, σ. 11.

4. Liddell - Scott - Κωνσταντινίδης, ὁ.π., λ. *συσσεῖω*.

5. Μ. Φιλίππου, Γραμματικὴ τῆς ρωμαϊκῆς γλώσσας, Ἀθήνα 1907, σ. 85 κ.ε.

6. Ὁ.π., σ. 108.

θρακιώτικο σ-γίζμαι¹ (=1. συγχύζομαι: *πολὸν σ-γίσκε π τ ἄξ ὁ ἄδρα τς* 2. τρελαίνομαι: *Ἄπ' τὸ πολὺν τὸ ξύλο σ-γίσκε τὸ μυαλό τ. Σ-γίσκε ἡ καμένη ἡ Τσίτ-τα.* 3. Ἐνδιαφέρομαι: *φονάζω, ξαναφονάζω κι ἐκείνι κάνε και δὲ σ-γίζεται*). Ὅπως φαίνεται καὶ ἀπὸ τὶς φράσεις ποὺ διασαφίζουν τὶς σημασίες τοῦ ρ., ἡ σύνδεση τοῦ σ-γίζμαι μετὰ τὸ *συσσεύομαι* δὲν εἶναι ἀπίθανη, πιθανότερη ὅμως φαίνεται ἡ προέλευσή του ἀπὸ τὸ ρ. *συγχύζομαι*. Τὴν ἄποψη αὐτὴ δὲ μπορούμε νὰ τὴν ὑποστηρίξουμε μετὰ ἀπόλυτη βεβαιότητα, γιὰ καὶ τὸ *συγχύζομαι* καὶ τὸ *συσσεύομαι* μπορούν, ἀπὸ διαφορετικοὺς δρόμους, νὰ μᾶς ὀδηγήσουν καὶ φωνητικά καὶ σημασιολογικά στοὺς ρ. σ-γίζμαι. Ἡ διαρκὴς ὅμως παρουσία τοῦ ρ. *συγχύζω* (<*συγχέω*) στὴ γλώσσα μας, τὸ κάνει πιθανότερο ὡς πηγὴ προέλευσης τοῦ σ-γίζμαι. Τὰ ἴδια ἰσχύουν καὶ γιὰ τὸ κοζανίτικο *σνίζον* (=συγχύζω)² καὶ τὸ σιατιστινὸ *σνίσμος* (=σύγχυση). Ὁ καθηγητὴς Ἀγ. Τσοπανάκης στὴν ἐργασία του «Τὸ σιατιστινὸ ἰδιῶμα»³ παράγει τὸ δεῦτερο ἀπὸ τὸ *μτγν. συσσεισμός*⁴ πιθανότερη ὅμως φαίνεται ἡ προέλευσή του ἀπὸ τὸ ρ. *σνίζον*, καὶ αὐτὸ ἀπὸ τὸ *συγχύζω* > *συχύζω*, μετὰ ἀπλοποίηση τοῦ συμφωνικοῦ συμπλέγματος *γχ>χ* (πβ. *συχωρῶ* > *συχωρῶ*) > *συχύζω*, μετὰ οὐράνωση τοῦ *χ* μπροστὰ στοὺς *ι*, ἀόριστος *σύχυσσα* καὶ μετὰ ἀποβολὴ τοῦ ἄτονου *ι* *σύχ'σα* > *σύχ'σα*, μετὰ ἀπουράνωση τοῦ *χ* μπροστὰ στοὺς *σ* *σύσισα*, μετὰ ἀνομοίωση τοῦ *χ* ποὺ τρέπεται σὲ ἡμίφωνο (πβ. *ἐχυσσα* > *ἐχ'σα* > *ἐχ'σα* > *εἰσα*)⁴, καὶ ἐνεστώτας *σνίζον*. Γιὰ τὸ οὐς. *συσσεισμός* ὁ καθηγητὴς Τσοπανάκης παρατηρεῖ: «Ἡ λ. συναντιέται στὴν Κοινὴ (ΠΔ 3 Βασ. 19, 12 4 Βασ. 2, 1) καὶ δὲν εἶναι ἀπίθανο νὰ εἶναι ἀρχαιοδιαλεκτικὴ (μακεδονικῇ);». Ἦσως θὰ μπορούσαμε νὰ ἐπαναλάβουμε τὴν ἴδια ὑπόθεση καὶ γιὰ τὸ ρ. *συσσεύω*, ποὺ εἶναι ἐπίσης λέξη τῆς Κοινῆς.

κοίτ' ἢ ἔτσι λέγεται στοὺς Δοξ. τὸ «κοτέτσι». Εἶναι φανερὸ πὺς πρόκειται γιὰ τὸ ἀρχ. *κοίτη*, ἢ, ποὺ ἀνάμεσα στὶς ἄλλες εἶχε καὶ τὴ σημασίαν «φωλιά ζώου ἢ πτηνοῦ»⁶. Στὴν Ἀδρ. καὶ Χωρ. τὸ κοτέτσι λέγεται *κοίταδ'*⁷.

κονμέλλα ἢ εἶναι πῆλινο μικρὸ δοχεῖο, ὅπου βάζουν συνήθως γάλα καὶ

1. Κ. Χουρμουζιάδου, Γλωσσάριον Τσακλίου, «Θρακικά» 15(1941) 273.

2. Δὲς ἀπὸ Β. Δ. Φόρη, Τὸ ἀρσενικὸ ἄρθρο «ι» στὰ βόρεια νοελληνικά ἰδιώματα, Κοζάνη 1956, παράθεμα ἀπὸ τὸν Ἀλευρᾶ «μὲ σύισιν οὐ μισούκας» (σ. 24).

3. Ἀγ. Τσοπανάκης, «Μακεδονικά» 2(1941-52) 282

4. Γιὰ τὴν τροπὴ τοῦ ἐχυσσᾶ εἶσα ὁ Β. Νέυτον, *The Generative Interpretation of Dialect. A Study of Modern Greek Phonology*, Cambridge 1972, σ. 87, δέχεται τὴν ἐξέλιξιν *ἐχισα* > *ἐχ'isa* > *ἐχ'sa* > *εἰσα*. Περισσότερες λεπτομέρειες γιὰ τὴ διαδικασία ποὺ προτείνεται ἐδῶ Ἦσως θὰ δοθοῦν σὲ εἰδικὴ μονογραφία.

5. Ἀγ. Τσοπανάκης, ὁ.π.

6. Liddell-Scott-Kωνσταντινίδου, ὁ.π., λ. *κοίτη*.

7. Ν. Andriotis, *Lexikon*, λ. *κοιτάζω*.

γιαούρτι. Ἡ λ., πού εἶναι γνωστή καὶ στὰ τρία χωριά, εἶναι πολὺ πιθανὸν νὰ προέρχεται ἀπὸ τὸ μτγν. *καμέλλα* (= εἶδος ποτηρίου, ἢ κύλιξ)¹, πού ἔγινε *κουμέλλα* μὲ τροπὴ τοῦ α>ου, ἀπὸ ἐπίδραση τοῦ διπλανοῦ μ². Πιθανῶς ὁμοῦς ἡ λ. νὰ προέρχεται ἀπὸ τὸ οὐς. *κουκ(κ)ούμα*³ + κατάλ. -έλλα)*κουκουμέλλα>*κουμέλλα*, μὲ ἀνομοιωτικὴ ἀποβολὴ τῆς συλλαβῆς *κου*⁴, πβ. *κουκούμα* + -άριον> *κουκουμάριον*> *κουμάρι*⁵.

λοῦρους ὁ ἔστι λέγεται στὴν Ἄδρ. ὁ ὁμφάλιος *λῶρος*. Πρόκειται γιὰ τὸ μτγν. *λῶρος*⁶, πού ἔγινε *λοῦρους*, πιθανῶς μὲ ἐπίδραση τοῦ οὐς. *λουρί*.

σκορδοδάριμ καὶ *σκορδοδάμι* ἡ λέγεται στὴν Ἄδρ. Χωρ. καὶ Δοξ. ἡ «σκορδαλιά». Ἡ λ. προέρχεται ἀπὸ τὸ ἀρχ. *σκοροδάμῃ*⁷ πού ἀπαντᾷ καὶ στὴν Εὐβοία μὲ τὴ μορφὴ *σκορδοάμι* τό. Ἀναφέρουμε τοὺς δραμινοὺς τύπους, γιὰτὶ εἶναι πλησιέστεροι πρὸς τὸν ἀρχικὸ τύπο.

στουμίδα ἡ καὶ ἡ λ. αὐτή, πού σώζεται στὸ Δοξ., δὲν παρουσιάζει καμιά δυσκολία, γιὰτὶ μᾶς σώζεται φωνητικὰ ἀναλλοίωτη (ἂν ἐξαίρεσουμε τίς ἀλλαγὰς πού ὀφείλονται σὲ μορφολογικοὺς λόγους καὶ στὴ συμμόρφωση τῆς λ. στὴ φωνητικὴ τῶν βόρειων ιδιωμάτων) καὶ μὲ τὴν ἴδια σημασία πού εἶχε καὶ τὸ ἀρχ. *στομίς*⁸ (=χαλύβδινον ἐξάρτημα τοῦ χαλινοῦ τιθέμενον ἐντὸς τοῦ σώματος τῶν ἵππων, στόμιον).

συνάβον ρ. πρόκειται γιὰ ἀμφίβολο ἐνεστώτα, γιὰτὶ μόνο δυὸ πληροφοριοδότες τὸν βεβαίωσαν, ἐνῶ οἱ ἄλλοι ἀπάντησαν κατηγορηματικὰ ὅτι ὁ τύπος *συνάβον* δὲ χρησιμοποιεῖται. Ἀντίθετα χρησιμοποιοῦν συχνὰ τὸν ὁρ. *σύναβα* καὶ κυρίως τὴ μετοχὴ *συναμμένους* (συνήθως στὸ θηλυκὸ). Τὸ ρ. σημαίνει «διεγείρομαι ἐρωτικά, ξανάβω» καὶ εἶναι φανερό ὅτι εἶναι σύνθετο ἀπὸ τὴν πρόθ. *σὺν* καὶ τὸ ρ. *ἄπτω*. Ἄν δεχτοῦμε, ὅπως κάνουν πολλοὶ λεξικογράφοι, ὅτι τὰ ρήματα *ἄπτω* (=ἀνάβω) καὶ *ἄπτω* (=προσαρμόζω) ἔχουν διαφορετικὴ ἐτυμολογικὴ προέλευση⁹, τότε ἔχουμε νὰ κάνουμε μὲ ἀμάρτυρο ἀρχ. ρ., σύνθετο ἀπὸ τὴν πρόθ. *σὺν* καὶ τὸ ρ. *ἄπτω* (=ἀνάβω), ἄσχε-

1. Liddell-Scott-Kωνσταντινίδη, δ.π., λ. *καμέλλα*.

2. X. Συμεωνίδη, Χεῖλωσι στὴ Μεσαιωνικὴ καὶ Νέα Ἑλληνικὴ, «Βυζαντινά» 4(1972) 243.

3. Liddell-Scott-Kωνσταντινίδη, δ.π., λ. *κουκούμα*.

4. M. Φιλήντα, Γραμματικὴ, σ. 87-89

5. Ν. Ἀνδριώτη, Ἑτυμολογικὸ λεξικὸ τῆς κοινῆς νεοελληνικῆς, Θεσσαλονίκη 1967, λ. *κουμάρι*.

6. Liddell-Scott-Kωνσταντινίδη, δ.π., λ. *λῶρος*.

7. N. Andriotis, Lexikon, δ.π., λ. *σκοροδάμῃ*.

8. Liddell-Scott-Kωνσταντινίδη, δ.π., λ. *στομίς*.

9. Ν. Ἀνδριώτη, Παράλληλοι σημασιολογικαὶ ἐξελίξεις εἰς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ εἰς ἄλλας γλώσσας, Θεσσαλονίκη 1960, σ. 27.

το πρὸς τὸ κοινὸ *συνάπτω*, πού ἔχει γιὰ δευτέρου συνθετικὸ τὸ ρ. *ἄπτω* (=προσαρμόζω). "Αν πάλι δεχτοῦμε ὅτι κάτω ἀπὸ τίς δυὸ διαφορετικὲς σημασίες τοῦ *ἄπτω* κρύβεται τὸ ἴδιο ρ.¹, τότε ἔχουμε μιὰ ἄγνωστη ὡς τώρα σημασία τοῦ *συνάπτω* πού πρέπει νὰ τὴ θεωρήσουμε ἀρχαία, ἔστω καὶ ἂν δὲ μαρτυρεῖται πουθενά.

τρουπάρ' τὸ λέγεται στὸ Δοξ. τὸ σημάδι (σωρὸς ἀπὸ πέτρες ἢ μιὰ μεγάλη πέτρα) πού βάζουν γιὰ σύνορο στὰ χωράφια. Δὲ χωρᾶ καμιὰ ἀμφιβολία ὅτι πρόκειται γιὰ τὸ ὑποκοριστικὸ τοῦ ἀρχ. *τροπός*, γιὰ τὴ διάδοση τοῦ ὁποίου στὰ νεοελληνικὰ ἰδιώματα τὸ «Lexikon der Archaismen» μᾶς πληροφορεῖ² «τροπὸς ὁ agr. gedrehter lederner Riemen mit dem die Ruder an der Ruderbank befestigt sind: Ep, τρόπος Eub (Konis, Kyme u.a.), Karpath, στρόπος Rhod; 1) dss (Karpath, Rhod), 2) Balken, die ein Weinfass stützen (Eub), 3) Abflußrinne an der Ölpreße (Ep); vgl. τροπωτήρ ὅ». Ἡ ἐξέλιξι ἀπὸ τὴ σημασία «δοκὸς» στὴ σημασία «σωρὸς ἀπὸ πέτρες ἢ μεγάλη πέτρα πού μπαίνει γιὰ σύνορο στὰ χωράφια» δὲν παρουσιάζει καμιὰ δυσκολία, γιὰτι καὶ οἱ δοκοὶ καὶ οἱ σωροὶ ἀπὸ πέτρες χρησιμοποιοῦνται γιὰ ὁροθετικὰ σημάδια.

Ἑταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν

ΧΡΗΣΤΟΣ ΤΖΙΤΖΙΛΗΣ

SUMMARY

Christos Tzitzilis, Archaisms of the dialects of Drama.

The author stresses the conservative character of the vocabulary of modern Greek dialects of Macedonia. He treats some dialect words from the district of Drama, which words he believes to be of ancient origin. The words he deals with are the following: διασείζουμι, κοίτ', κουμέλλα, λοῦρους, σκουρδάριμ' καὶ σκουρδάλιμ', στουμίδα, συνάβου καὶ τρουπάρ'.

1. Ὁ. π.

2. N. Andriotis, Lexikon, ὁ.π., λ. *τροπός*.